Vizito en zoologia ĝardeno kie la bestoj parolas ESPERANTON

Eur Valeadenn el liorz zologiel leh ma komz al loened Esperanto

Emgleo Breiz
Ar Skol Vrezoneg

Vizito
en
zoologia ĝardeno
kie
la bestoj parolas
ESPERANTON

Eur valeadenn
el liorz zologiel
leh ma komz al loened
Esperanto

Emgleo Breiz
Ar Skol Vrezoneg

Embannet gand skoazell
Skol Uhel ar Vro

Embannet gand **Ar Skol Vrezoneg**, 40 bis ru ar Republik, 29200 Brest
Moullet gand **Mesidou**, 40 bis, ru ar Republik, 29200 Brest.
Diskleriet hervez al lezenn :4 e trimiziad 1993
© Magadur hag Ar Skol Vrezoneg
I.S.B.N. : 2-906373-27-3

Fotis en la zoologia ĝardeno de Jacques Bouillault (Le tertre rouge, la ruĝa ter-altaĵo) okaze de restadoj en Grésillon[1],
verkis, tajpis, fotokopiis
Frédéric LE MAGADURE.

Kopiado estas malpermesata en ĉiuj landoj, escepte en Esperantio.

En la monatoj novembro kaj decembro de la jaro 1990.

Fotoiou bet greet el liorz zologiel gand Jacques Bouillault (Le Tertre rouge - Ar Run ruz) pa oa o chom en Grésillon.
Bet savet en Esperanto gand Frederic ar Magadur.
Bet lakeet e brezoneg gand A. ar Merser.

[1] Kastelo Grésillon: e-kichenn Baugé, e-barz ar Maine-et-Loir, leh ma vez greet stajou esperanteg.

VIVU ESPERANTO !

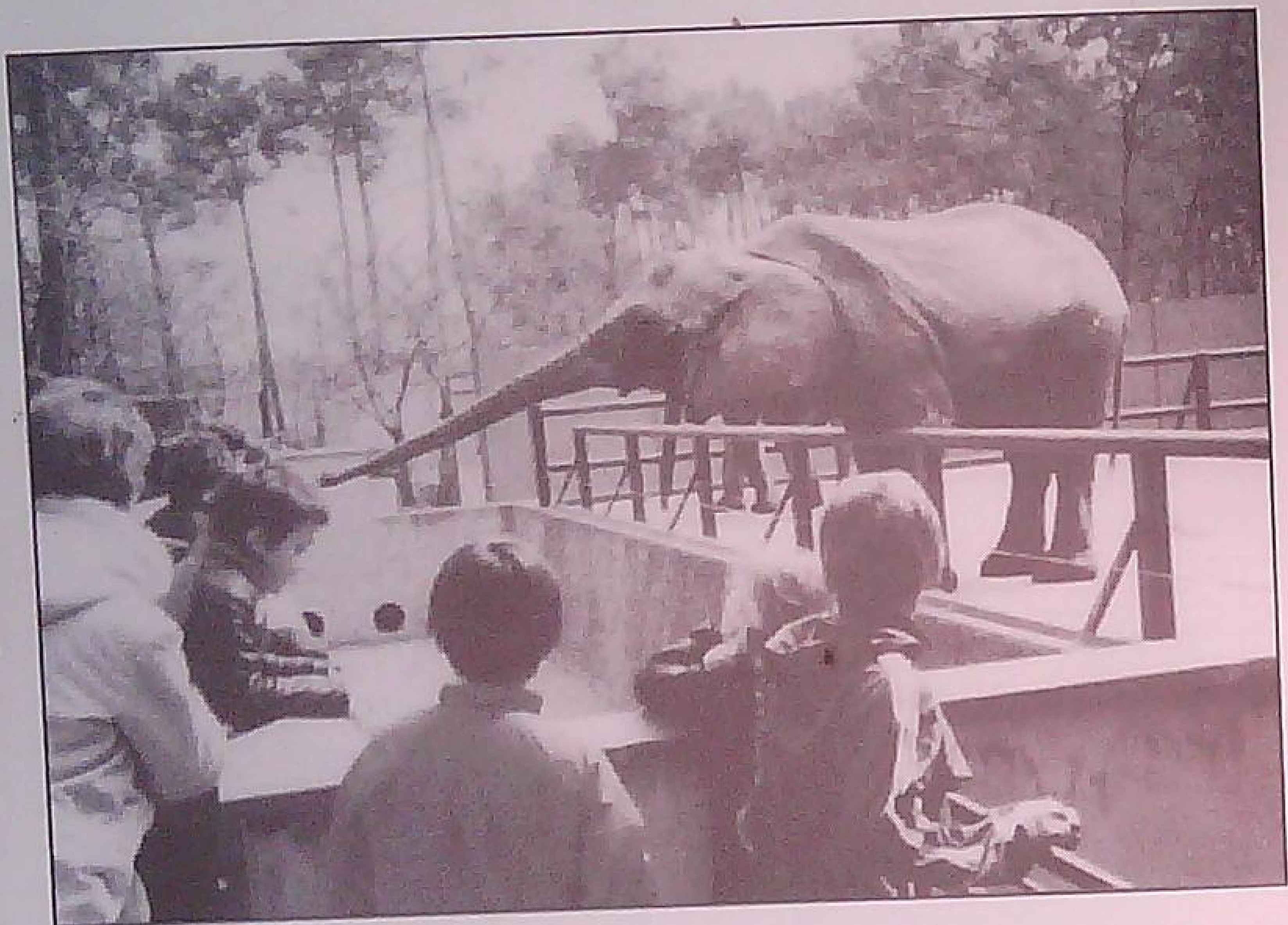

Ni, la **Elefantoj**, diras al vi:

Saluton kaj bonvenon, esperantistaj geamikoj! Kun granda plezuro ni akceptas vin en tiu ĝardeno, kie ĉiuj bestoj parolas **Eperanton**.

Dankon pro viaj frandaĵoj! Vi estas afablaj kaj bonkoraj. Feliĉe mia nazo estas longa, se ne mi ne povus kapti ilin. Ĉu vi scias, ke tia nazo nomiĝas rostro?

Se la fosaĵo ne estus tiel larĝa, mi kaptus infanon, por ke ĝi sidu sur mia dorso, kaj ĝi alte tenus la flagon.

Ni, an **Olifanted**, a lavar deoh:

Demad, ha degemer vad, mignoned o komz Esperanto !
Gand plijadur vraz e tegemerom ahanoh el liorzmañ.

Trugarez evid ho madigou!
Hegarad oh, beb a galon vad ganeoh.
Eüruzamant e vez hir va fri, petramant ne vefen ket evid tapoud anezo.
Ha gouzoud a rit e vez greet « trompill » ha netra ken euz ar fri hir-ze ?
Ma ne vefe ket ken ledan an douflez, e tapfen unan ahanoh evid ma azezfe war va hein hag e vefe uhel ar banniel gantañ en e zaouarn !

Mi estas **ĝirafo**. Mia kolo estas longa, ankaŭ miaj kruroj estas longaj kaj maldikaj. Miaj oreloj estas etaj; ĉu vi rimarkis tiujn de la elefantoj? Mi estus amuza kaj komika se mi havus tiajn orelojn!

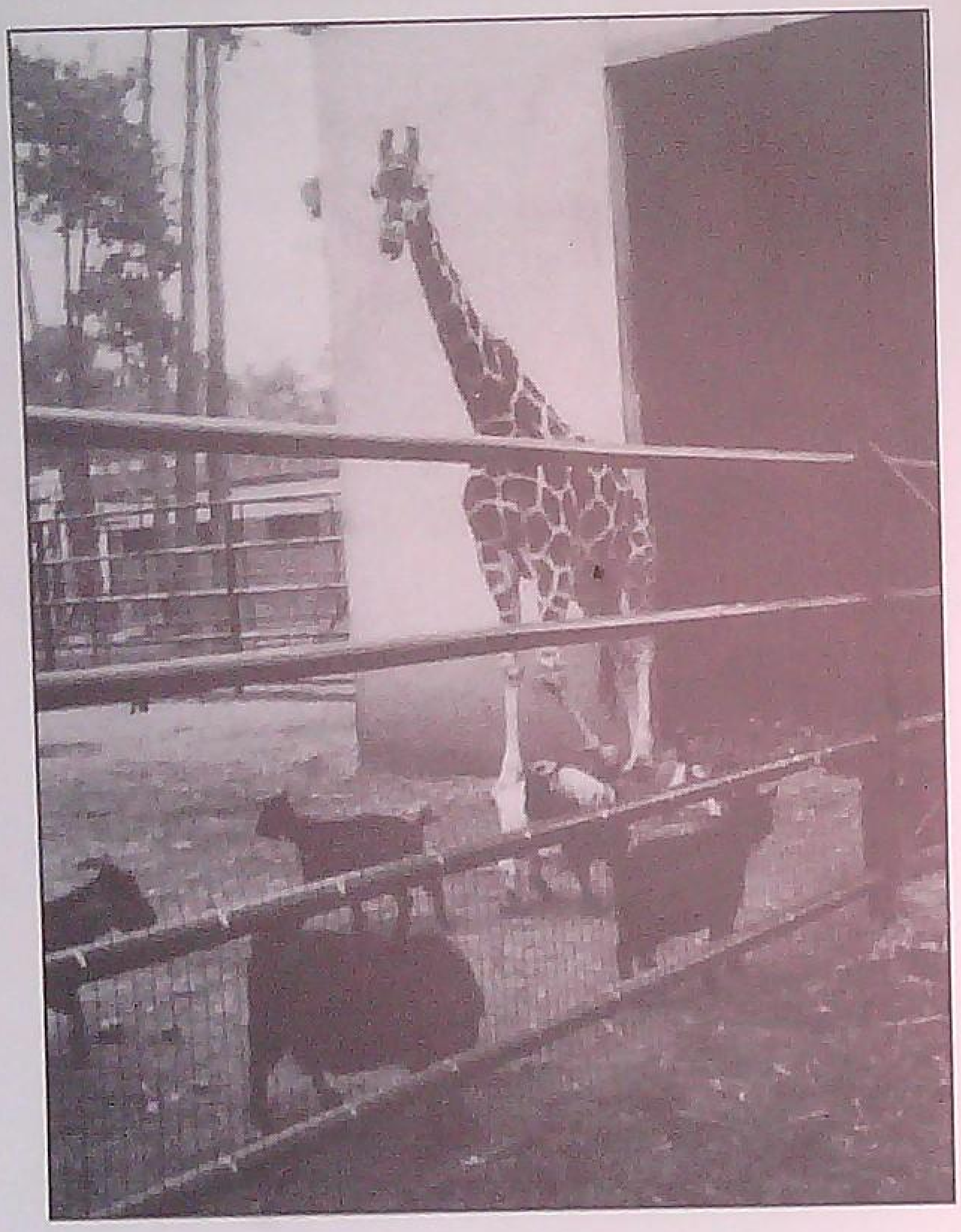

Me a zo ar **Jirafenn**.
Hir eo va gouzoug,
Hir ha moan va faoiou ivez.
Bihan eo va diouskouarn.
Ha gwelet 'peus re an olifanted ?
Farsuz ha fentuz e vefen m'am-bije diouskouarn seurt-se.

La pecoj de mia robo estas bele kudritaj, ĉu ne? ĉu vere? Ne, ili ne estas kudritaj; mia robo estas natura, kaj nature bela! Mi fieras pri ĝi! ĉu vi miras, ĉar mi estas tre alta, aŭ ĉu vi estas ĵaluzaj, ĉar mi estas multe pli alta ol vi?
Ĉu vi rimarkis la nigrajn kaprinojn? Kiel etaj ili estas! Sed ili estas bonaj amikinoj.

Gwriet brao eo tammou va robenn.
N'eo ket gwir? Nann, n'int ket gwriet; naturel eo va robenn, ha brao ez-naturel! Fier e vezan ganti! Ha souezet oh pa'z on braz-kenañ, pe hag-eñ ez oh gwariziuz, pa'z on brasoh evidoh?
Lavared a reas ar jirafenn dim-ni:
- Ha gwelet 'peus ar givri du?
Pegen bihan int!
Med mignoned mad int.

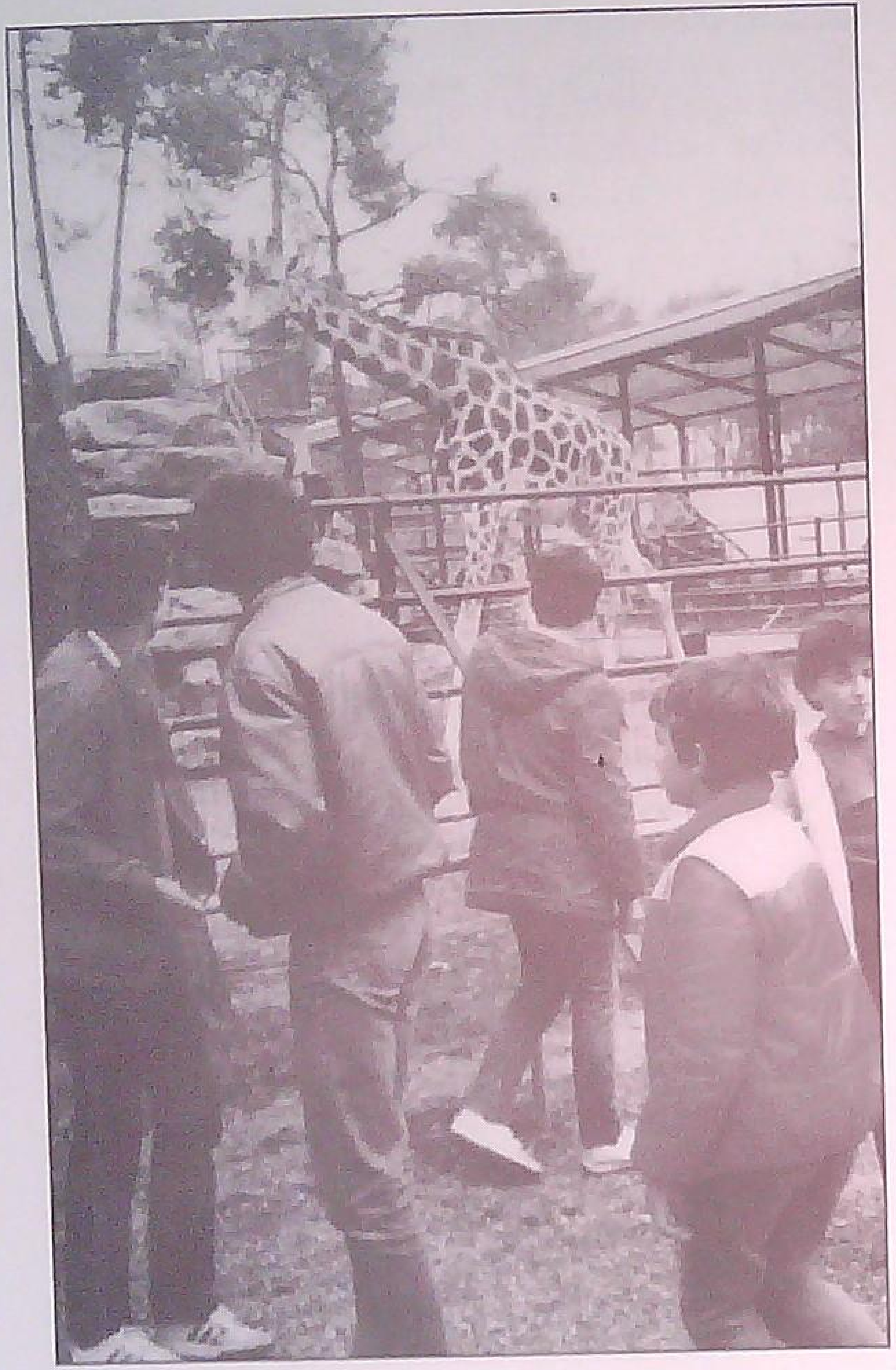

Ni estas **Leonoj**.
La homoj diras, ke la leono estas la reĝo de la bestoj . Ĉu la leonino estas la reĝino ?

Leoned om.
Lavaret e vez gand an dud e vez al leon roue al loened.
Hag al leonez ? Ar rouanez e vefe-hi ?

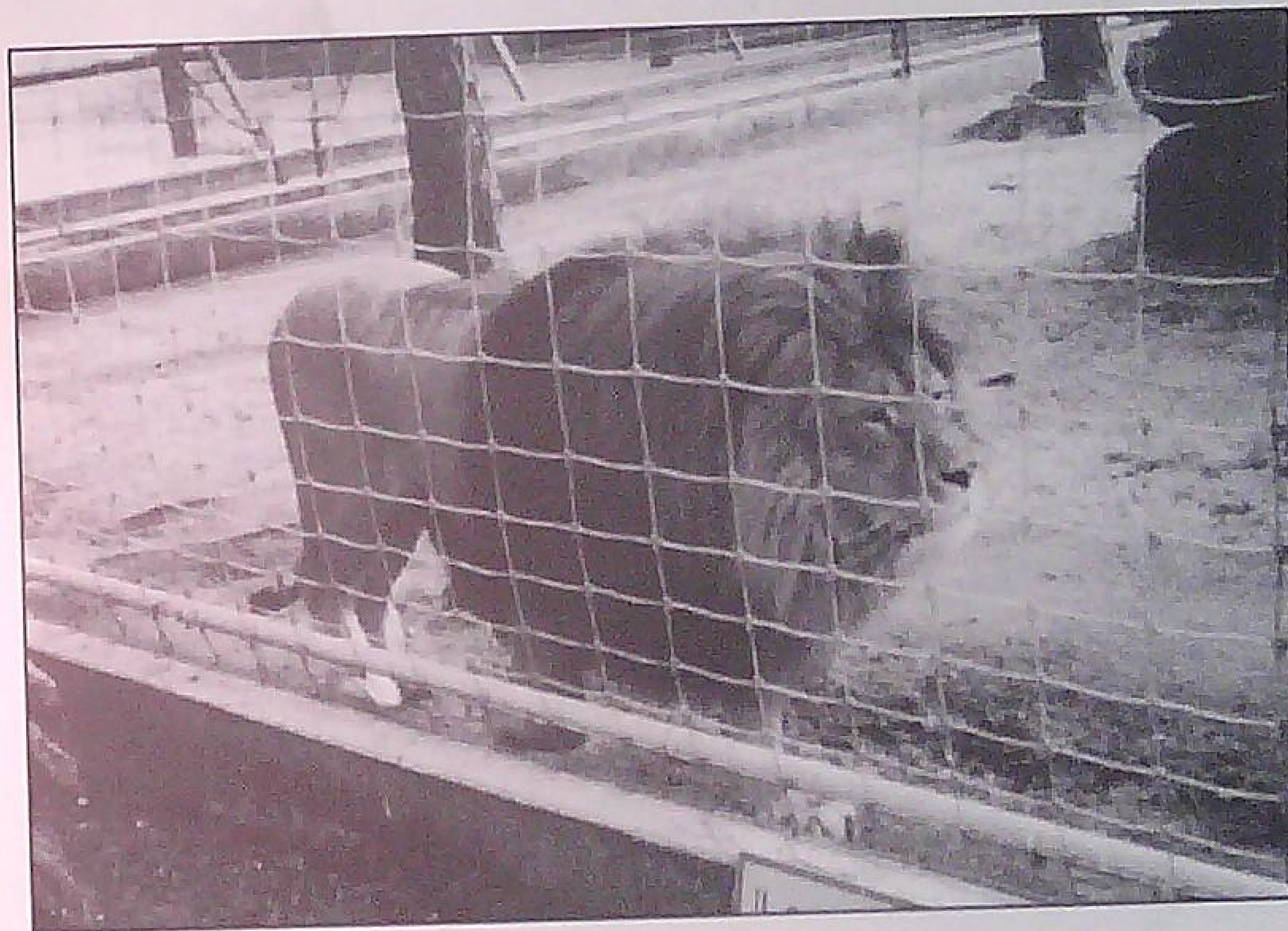

Ni ricevas bonan viandon. Niaj gefratoj, kiuj vivas en la ĝangalo, devas kuri por kapti antilopon aù zebron.

Roet e vez deom kig mad.
Or breudeur a vev er zavanennou a zo red dezo galoupad evid tapoud antiloped pe zebrenned.

Ni estas la **Simioj**.
Ni estas lertaj por grimpi kaj salti.
Ni Ŝatas amuziĝi kaj ludi, eĉ kun la homoj, eble ĉar ili similas al ni.
Ni estas duonfratoj aù kuzoj, ĉu ne ?

Marmouzed om.
Lijer om : pignad ha lammad a reom.
Plijoud a ra deom en em zidui ha c'hoari, memez gand an dud, marteze pa vezont heñvel ouzim-ni.
Ha n'eo ket gwir e vezom hanter-vreudeur pe kendirvi ?

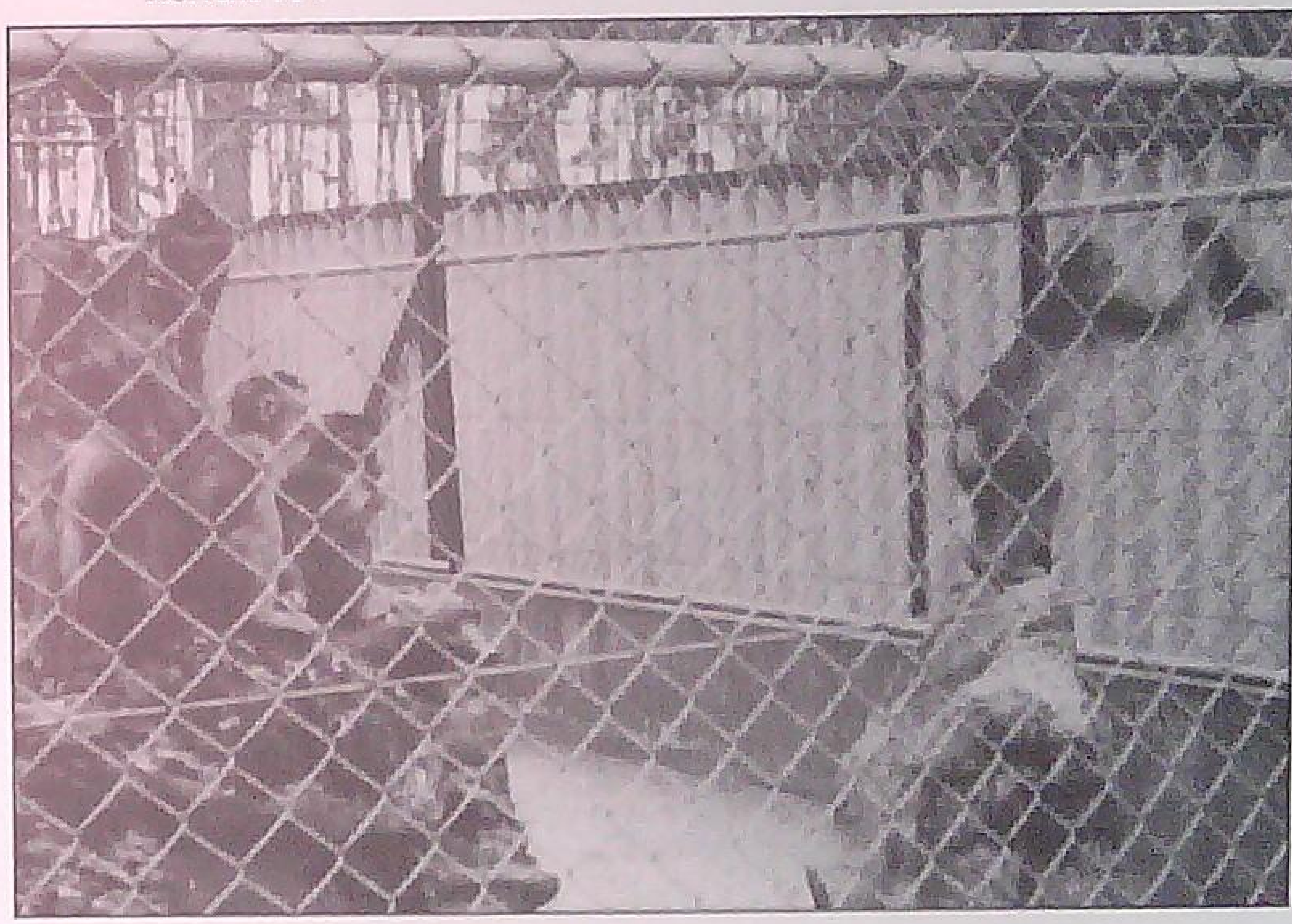

Ĉu vi vidas, ke unu el ni ŝtelis la ĉapon de knabo ? Li ne estis singardema, li staris tute proksime de la kradoj.
Malfeliĉa estas la knabo! Gajaj kaj ridemaj estas la aliaj!

Ha gwelet ho-peus eo bet laeret tok eur paotr gand unan ahanom ? Ne oa ket eñ war evez, chom a ree tost-tre ouz ar gael.
Gwalleüruz eo ar paotr !
Laouen eo ar re all, hag e c'hoarzont.

Mi estas **Apro**.
Mi vivas sola en mia dometo. La nutraĵoj estas bonaj kaj abundaj, . sed... sed... se mi estus libera, mi preferus promeni en vasta arbaro kun mia aprino kaj miaj apridoj; ni manĝus kaŝtanojn, glanojn, fungojn... Kiaj festenoj! Kia ĝojo!

Oni diris al mi, ke nun farmistoj bredas aprojn, kiel porkojn, por la buĉado. ĉu estas vere? Mi ne timas la buĉadon, ĉar mia mastro bezonas min por la prezentado al vi kaj al aliaj!

Me a zo eur **pemoh-gouez**.
Beva a ran va-unan-penn e-barz va ziig.
Mad eo ar boued, ha kalz a draou a zo da zebri,... med.... med
Ma vefen libr, e karfen gwelloh mond da bourmen e-barz ar hoajou gand va farez ha va re vihan; kistin, mez, boued-touseg a zebrfem.
Pebez frikoiou!
Pebez levenez!

Lavaret 'z eus bet din e vez savet moh-gouez gand menajerien, evel moh, evid debri o hig ha gwir eo?
'M-ez ket aon rag ar gigerien, peogwir e-nez ezomm va mestr ahanon evid diskouez ahanon deoh ha da dud all.

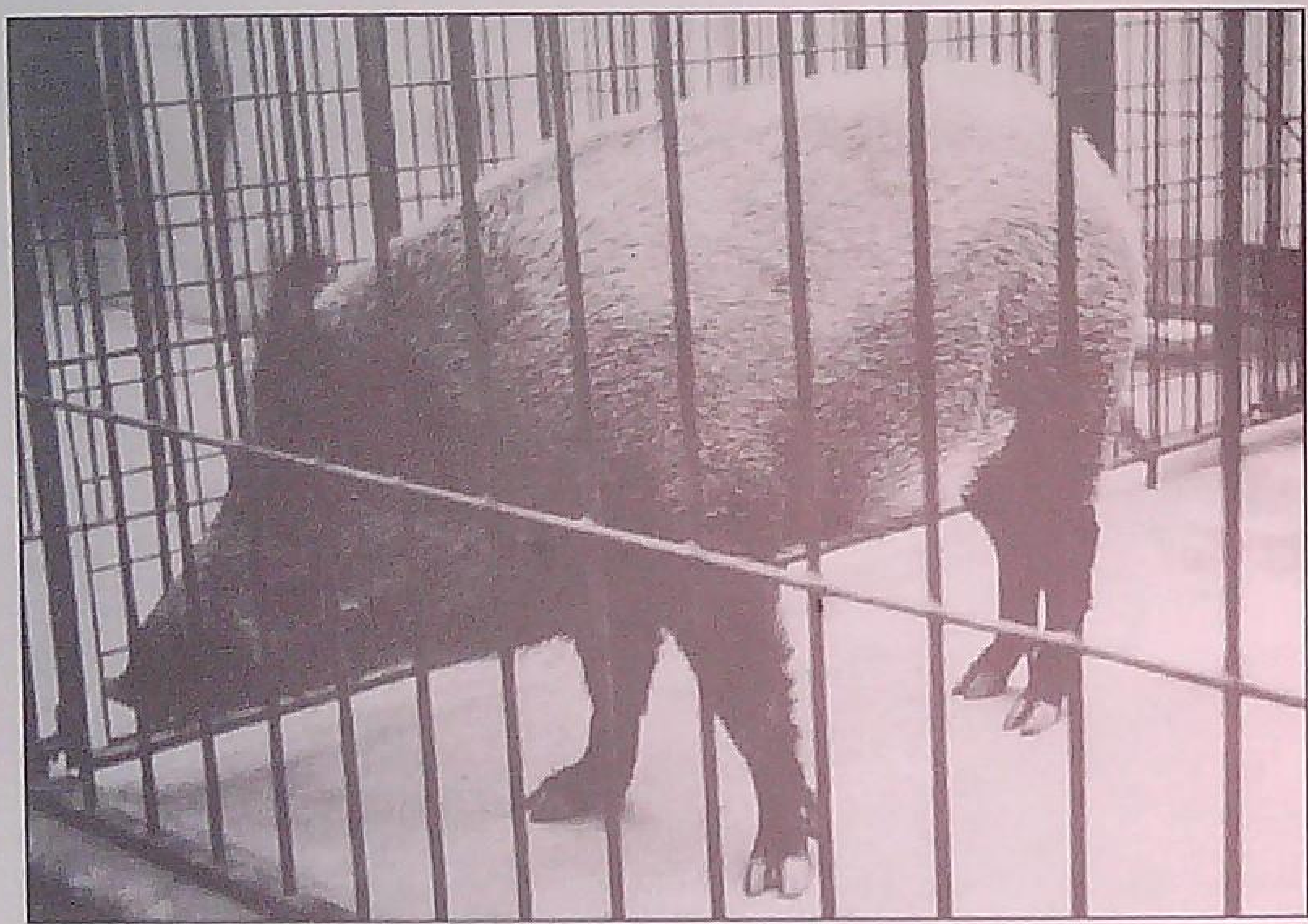

Mi estas nek ĉevalo, nek poneo; mi estas **Zebro**. Kion vi pensas pri la strioj de mia felo? Ili estas bele aranĝitaj, ĉu ne? Eĉ sur la kruroj kaj la kapo. Mi ŝatus galopi sur herbejoj kun aliaj zebroj!

N'on nag eur marh nag eur pone; me a zo eur **zebr**.
Petra a zoñjit diwar-benn rizennou va hrohenn ?
Renket brao int, n'eo ket gwir ?
Memez war va faoiou ha va fenn.
Me garfe mond d'ar haloup war al leton evel ar zebred all.

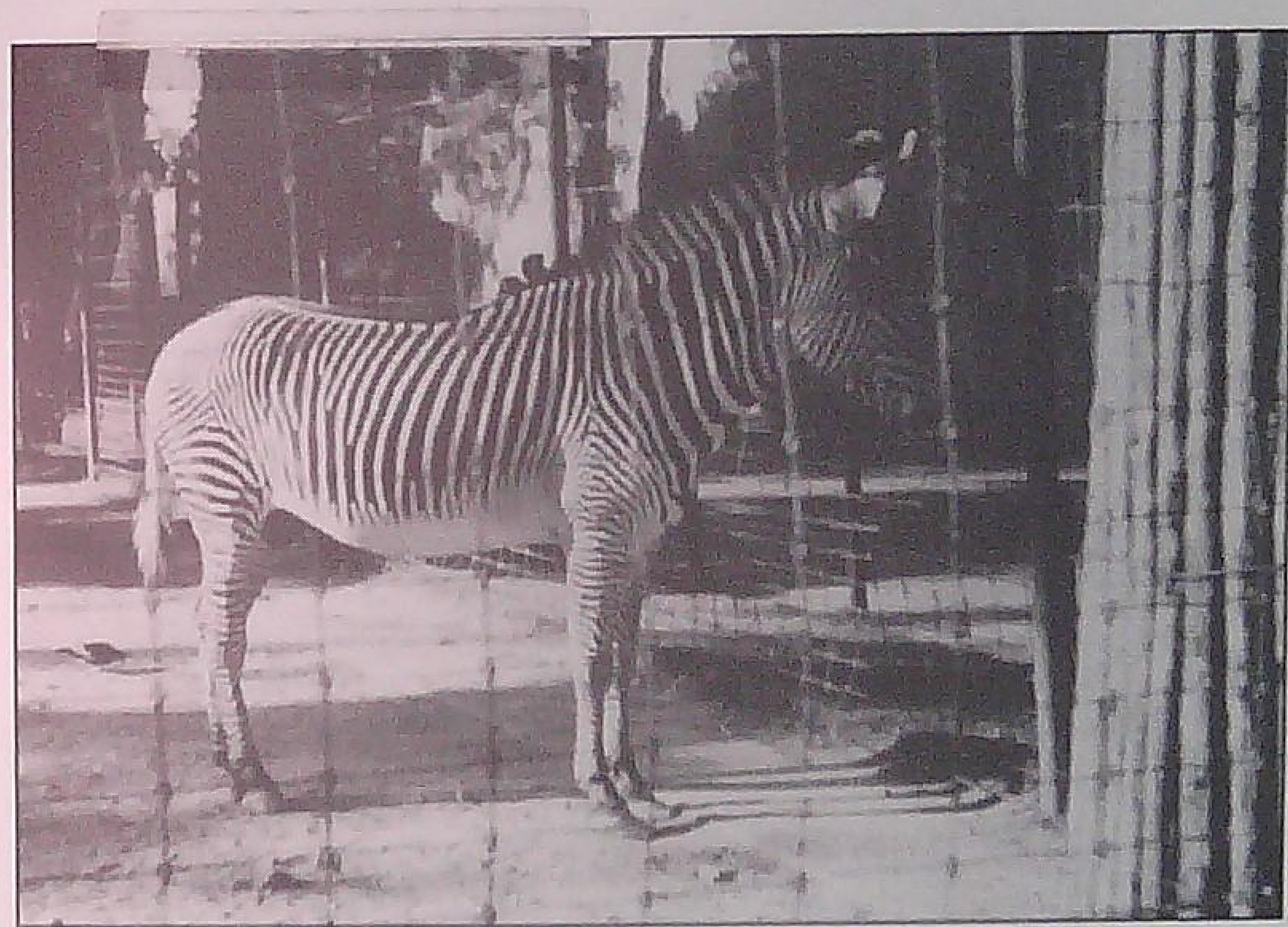

Mi estas **Kanguruo**. Miaj antaŭaj kruroj estas mallongaj, mi kaŝas ilin. Sed la postaj estas multe pli longaj kaj per ili mi povas bone kaj rapide salti. Mi estas bonŝanca. Nia mastro ne enfermas min en kaĝo, mi povas promeni tra la tuta parko.
- Ĉu vi scias, de kie mi venas?
- Jes, vi venas de Aŭstralio.
- Bone! Vi pravas.

Me a zo eur **hangourou**.
Berr-tre eo va faoiou a-raog.
Kuzad a ran anezo.
Med kalz hirroh eo va faoiou a-dreñv, ha ganto e hellan lammad êz ha buan.

Chañs vad am-eus.
N'on ket bet lakeet e-barz eur gaoued gand on mestr.
Bez' e hellan mond da bourmen e-barz ar park a-bez.
- Ha gouzoud a rit euz peleh e teuan ?
- Ya, dond a rit euz an Aostrali.
- Mad eo ! Ganeoh ema ar gwir !

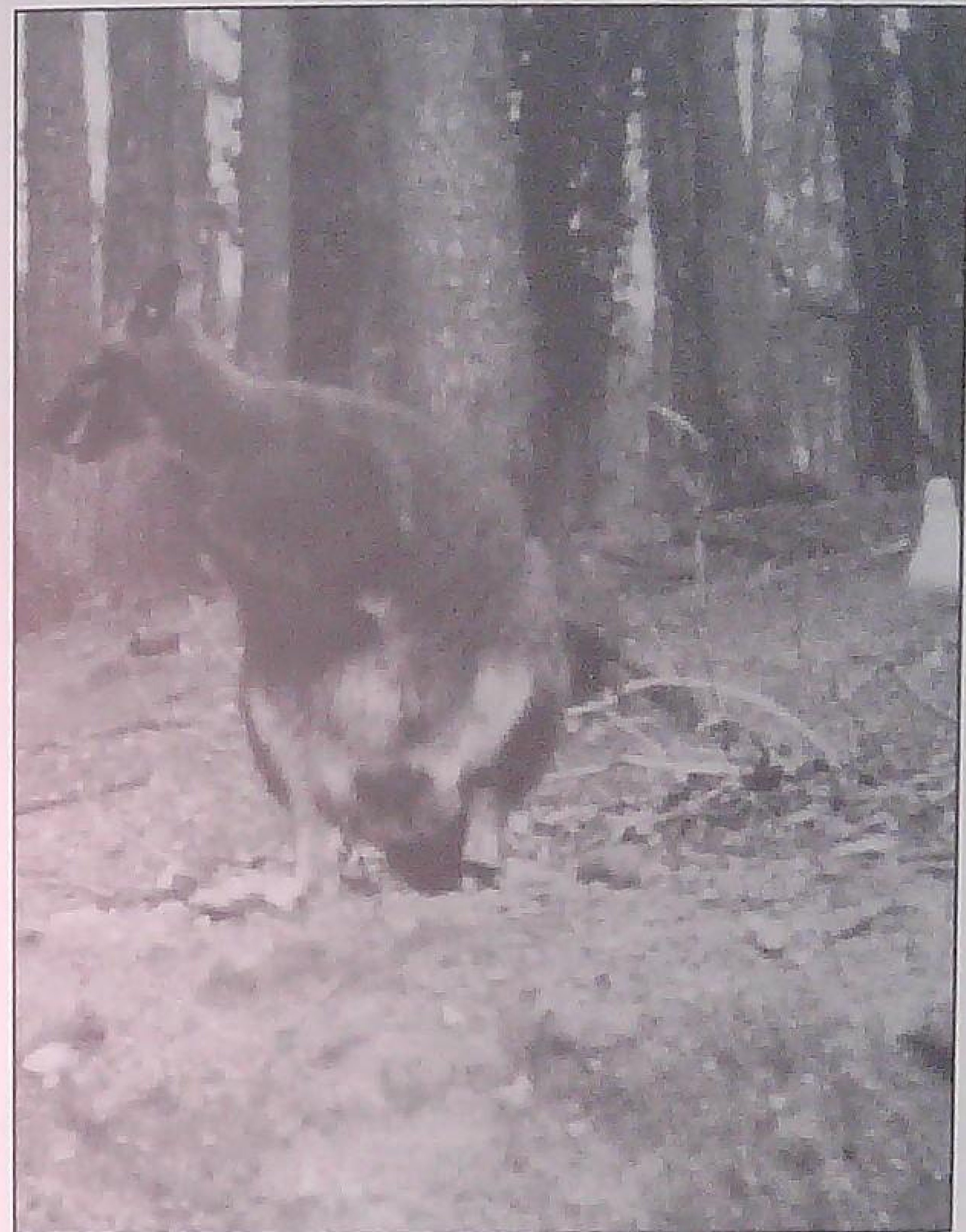

Saluton, geknaboj! Mi estas la dika, la peza **Urso** sed gracia kaj eleganta pro tiu blanka "vo" sur mia brusto.
Ĉu vi scias, kial mia mastro enfermas min en tiu fera kaĝo? Ne, vi ne scias! Aŭskultu bone! Li timas, ke mi premos la piedojn de la vizitantoj. Foje li vizitas min, kaj eĉ kisas min por konsolo. Oni diras, ke mi ŝatas mielon, sed mi ŝatas ankaŭ ternuksojn, panpecojn, fruktojn... Ne ĵetu al mi sukeron, pro miaj dentoj! Mi tute ne ŝatas iri ĉe dentisto! Kaj vi?

Demad, bugale !
Me a zo an **ours**, teo ha pounner, med koant ha faro gand ar "V" gwenn a zo war va feultrin.
Ha gouzoud a rit perag e vezan lakeet gand va mestr e-barz ar gaoued-houarn-mañ ?
Ne ouzoh ket.
Klevit mad !
Aon e-neus e tapfen treid ar weladennerien !
Gwechou 'zo e teu-eñ da weled ahanon, ha memez e ro eur pok din d'am frealzi.
Lavared a reer e karan ar mel, med e karan kraoñ-douar, tammou bara ha frouez ivez.
Na stlapit ket tammou sukr din, en abeg d'am dent !
Ne blij ket din tamm ebed mond da di an tenner-dent ! Ha c'hwi ?

Mi estas **Struto**. Ĉu vi deziras konkursi kun mi? Mi vetas, ke mi kuros pli rapide ol vi ! Ĉu vi deziras provi?
- Kiel vi trejnas vin ĉi tie?
- Mi zigzagas inter la arboj.

Me a zo eur **struskañval**.
Ha c'hoant ho-peus da redeg ganin ?
Paria a ran e redin buannoh evidoh.
C'hoant 'peus eseed ?
- Penaoz e rit amañ evid dond a-benn da redeg buannoh-buanna ?
-Mond a ran a-hed hag a-dreuz etre ar gwez.

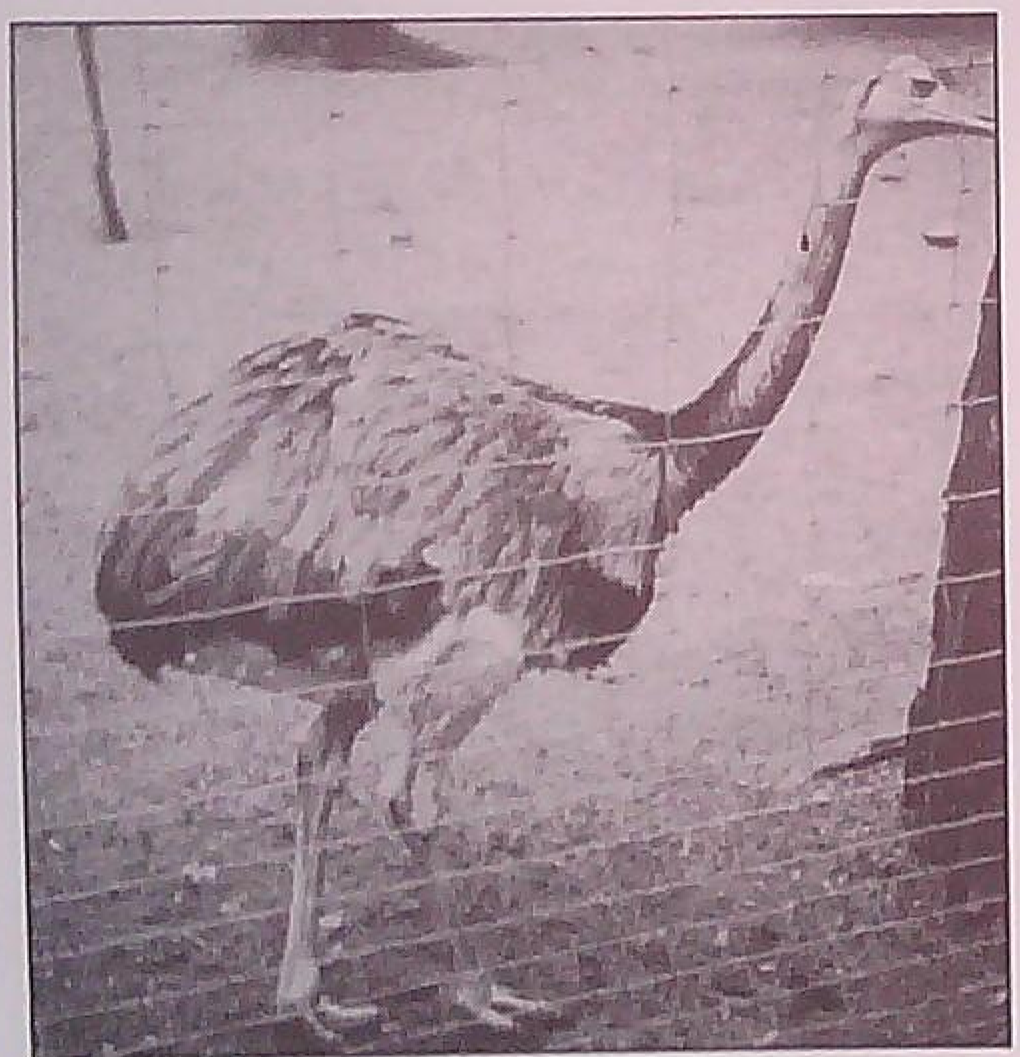

Mi estas **Strigo**. Ĉasisto vundis min; Jacques Bouillault flegis kaj savis min.
Kiam mi estis libera, mi dormis dum la tago, mi flugis kaj ĉasis dum la nokto.
Sed kion fari en kaĝo?
Mi dormas preskaŭ ĉiam, tage kaj nokte. La zigzagoj de la struto donas al mi kapturnon!

Me a zo ar **gaouenn**.
Gloazet oan bet gand eur chaseour ; gand Jakez Bouillault e oan bet pareet ha saveteet.
Pa veven libr, e kousken e-pad an deiz, nijal ha chaseal a reen e-pad an noz.
Med petra ober en eur gaoued ?
Kousked a ran e-pad an devez hag e-pad an noz penn-da-benn tost da vad.
Monedoneou ar struskañval a lak ahanon da vezevenni !

Mi estas **Pavo**. Mia vosto, simila al granda ventumilo, estas belkolora. La ĵaluzuloj diras, ke mi estas tro fiera. Ne estas mia kulpo, se mi estas belega kaj admirinda.

Me a zo ar **Paun**.
Va lost, heñvel ouz eun aveler braz, a zo brao e liou. Lavared a ra ar re wariziuz ez eus re a lorh ennon. N'eo ket dre va faot, ma vezan brao-kenañ hag ezmaeüz.

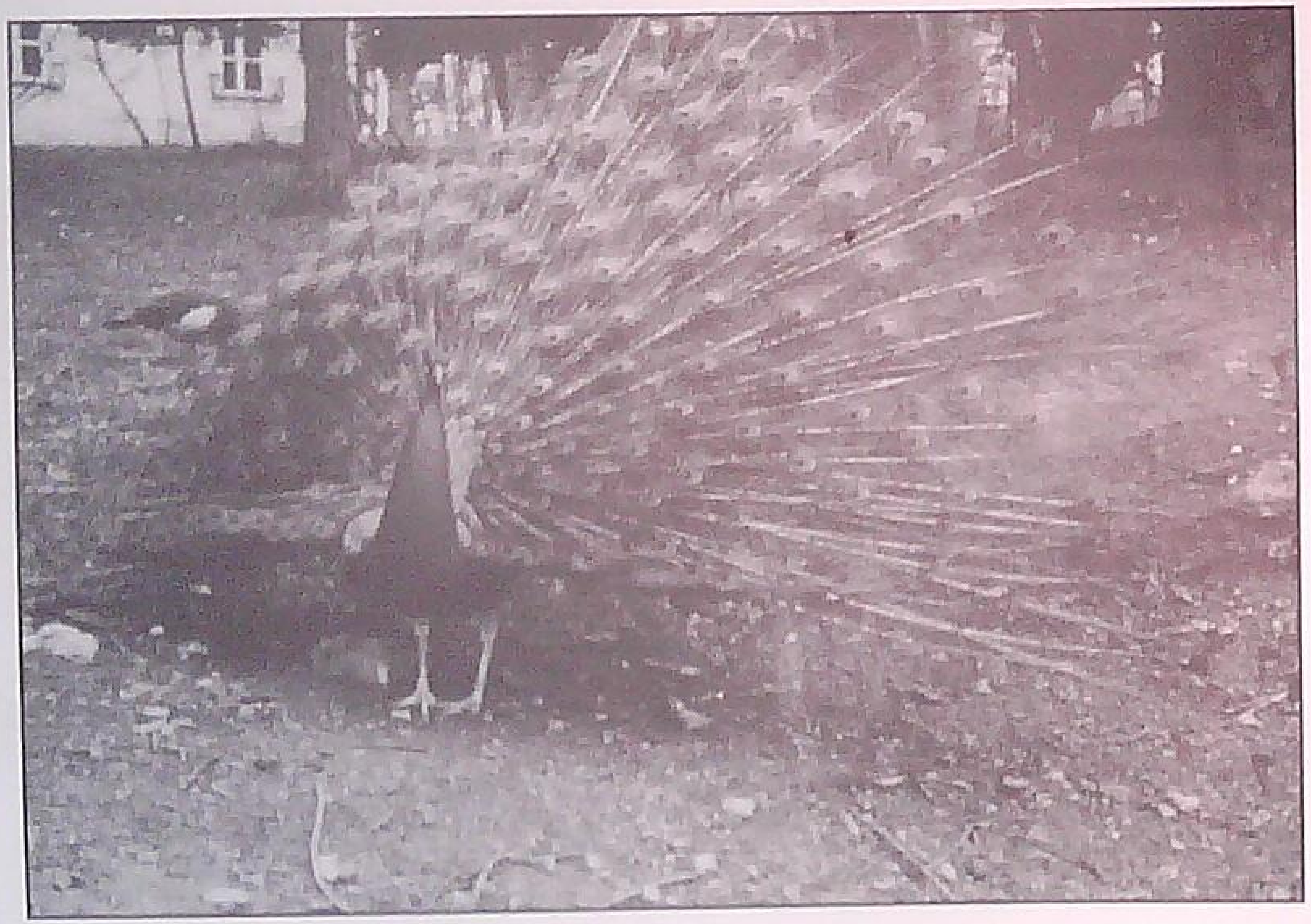

Mi estas blanka **Pavo**, bele blanka, senmakula. Ankaŭ mi povas etendi mian voston, sed mi estas pli modesta kaj pli diskreta ol mia kuzo!

Me a zo ar **Paun gwenn**, gwenn-kann, dinamm. Me hell astenn va lost ivez, med me a zo uvelloh ha simploh eged va henderv !

Ni estas la **Lupoj** La homo.j diras, ke ni estas malbonaj kaj kruelaj. Ofte ili havas malbonan opinion pri la bestoj.

Il diras :
- babilema kiel pego,
- stulta, obstina kiel azeno,
- malpura kiel porko,
- kruela kiel lupo,
- ruza kiel vulpo...

-Ĉu vi kredas, ke ni estas tiel kruelaj, kiel ili diras?
- Ne, lupoj, ni ne kredas tion.

Bleizi om. Lavared a ra an dud e vezom droug ha kriz. Aliez o-devez menoziou fall diwar-benn al loened.Lavared a reont :
- klakenn evel eur bik
- diod, penneg evel eun azen,
- louz evel eur pemoh,
- kriz evel eur bleiz,
- gwidre evel eul louarn.

Ha soñj a rit e vezom ken kriz ha ma vez lavaret ?
- Ne reom ket, bleizi, ne gredom ket an dra-ze.

Iun tagon Sinjoro Pierre Thomas (Pier Toma) venis en nian lernejon montri bestojn. Li havis kun si hundeton timeman , li tenis ĝin en siaj brakoj, li karesis ĝin.
Ni diris al li :
- Via hundeto estas ĉarma!
- Ĝi ne estas hundeto, li respondis, ĝi estas lupeto! ĉu vi scias, de kie ĝi venas?
- Ne, ni ne scias. Diru!
- Ĝi venas de la zoologia ĝardeno de Jacques Bouillalt.[1]
Aŭdinte tion, maljuna lupino diris :
- Ĝi estas mia ido; mi estas feliĉa scii, ke tiu homo bone traktas ĝin.

Eun devez, an Aotrou Pier Tomaz a oa deut e-barz or skol da ziskouez loened. Gantañ e oa eur hiig aoneg ; en e ziouvreh e oa ; floura a ree anezañ.
Lavared a rejom dezañ :
- Dudiuz eo ho ki bihan !
- N'eo ket eur hi, emezañ, med eur bleiz bihan! Gouzoud a rit euz peleh e teu ?
- Ne reom ket, ne ouezom ket. Lavarit dim !
- Dond a ra euz euz liorz zologiel Jakez Bouillault[2]
Pa glevas an dra-ze, e lavaras eur vleizadez koz :
- Va hini bihan an hini eo ; kontant on o houzoud e vez greet joa outañ gand an dud.

[1]Tiu evento estas vera sed okazis plurajn jarojn post la fotado.
[2]Gwir eo, med e oe meur a vloaz goude ma oe bet greet ar foto.

En lasta minuto:
La gazetoj raportas, ke la 20-an de oktobro 1990, kvar lupoj forkuris dum riparado de la bariloj de la ĝardeno; tri el ili estis kaptitaj tuj, sed la kvara daŭrigis sian eskapadon. Fine de novembro farmisto mortpafis ĝin: antaŭe la lupo mortigis kvin ŝafojn. La malsatinta besto retrovis sian sovaĝan instinkton. (Temas pri lupoj de J.B.)

D'an diwezata toud :
Lennet on-eus e-barz ar helaouennou e oa bet eet kuit pevar bleiz, d'an 20 a viz here 1990, tra ma oad o renka klouedou al liorz; tri a oa bet tapet en-dro dioustu, med ar pevare a jomas libr. E diwez miz du e oe lahet gand eun tenn fuzuill gand eul labourer-douar : a-raog ma varvas e-noa lahet pemp dañvad. Adkavet e oa bet e zoareou gouez gand al loen marnaoneg. (Kaoz a zo deuz bleizi J.B.).

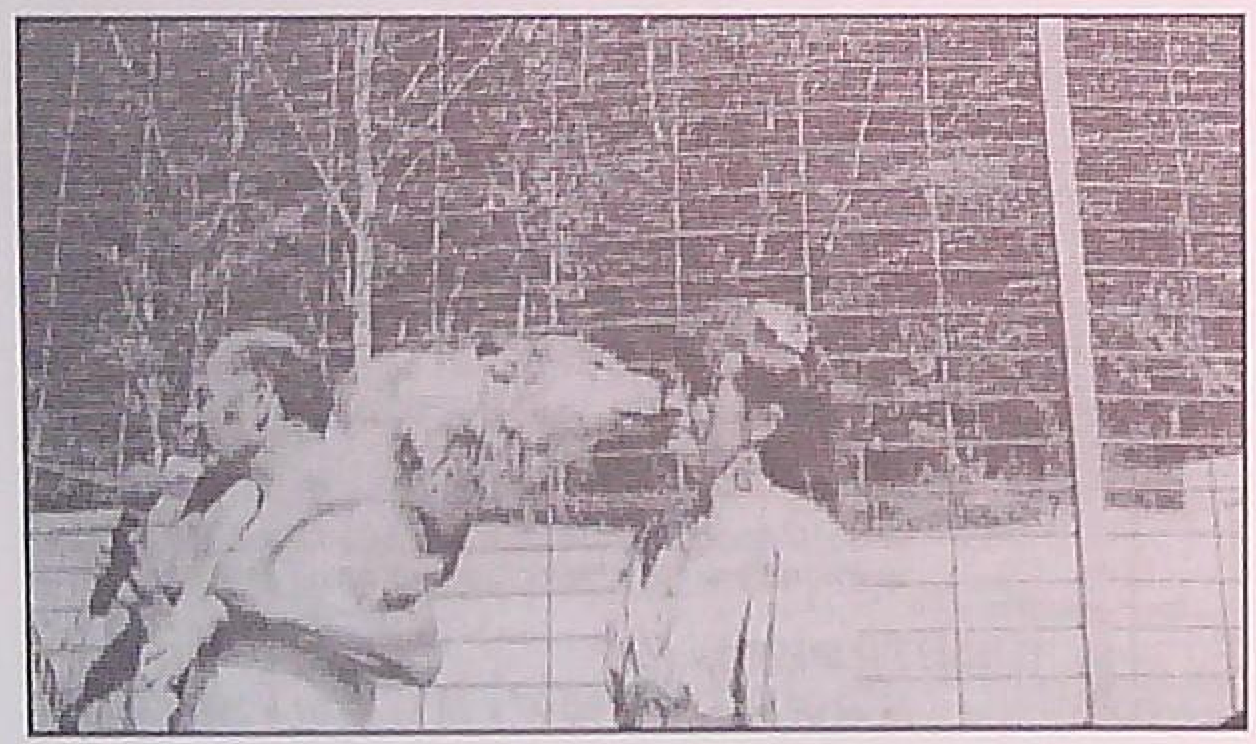

Jen Jacques Bouillault (Ĵak Bujo), la mastro de la zoologia ĝardeno. Li ofte vizitas siajn bestojn, kiuj bone konas lin kaj eĉ lin kisas. Li komencis sian entreprenon kolektante vunditajn bestojn alportitajn de ĉasistoj.

Sed amañ Jakez Bouillault, rener al liorz zologiel. Dond a ra aliez da weled e loened, a anavez mad-kenañ, hag e pok dezo memez.
Krog e oa gand e liorz zologiel pa oa bet kaset dezañ loened gloazet gand chaseourien.

Pierre Thomas (Pier Toma) kreis zoologian ĝardenon apud Lorient. Li komencis kiel besto-dresisto, dank'al stipendio pri alvokiĝo. Li vizitas la lernejojn de sia regiono por prezenti bestojn vivajn kaj naturigitajn. Liaj prezentadoj estas tre interesaj kaj ŝatataj.
- Kisu min, diras la lupo!

Krouet e oa bet eul liorz zologiel gand Pier Tomaz e-kichenn an Oriant. Kregi a reas evel pleustrer loened, pa oa dedennet kenañ ganto. Mond a ra e-barz skoliou e rannvro da ziskouez loened beo ha re all bet naturelleet.
Interesuz kenañ e vez e ziskouezadegou a blij kalz d'ar vugale.
- Pok din, eme ar bleiz !